

M8 Võhma Võhma raudteejaamast **R** 5,5km, võimalik pikendada 3 kilomeetri võrra Lubjaahju rabasse ja järvede juurde - vaata punkt 19 kirjelduses.

M8 Võhma from Võhma station **R** 5.5km, with an optional 3 kilometre extension to the Lubjaahju bog and lakes at 19.

Raudteejaam / **Station** - Raudtee - Mooni - endine lihakombinaat / **former meat factory** / Põhja-Võhma / **north Võhma** - Koidu - Aia - Terviserada / **Health trail** - Õuna - Kalevi - Veski - Kauba - Raudteejaam / **Station**

Uksed Väikesel tänaval / Väike Street doors

Võhmat on esmakordselt mainitud küll 1583 Wechma nime all, kuid tulevane alev hakkas arenema 19. sajandi viimastel kümnenditel. Kui alevit hakkas 1900 läbima Tallinn-Viljandi raudtee, muutus Võhma kiiresti. Alevist kujunes majandus- ja ärikeskus. Järgmine oluline aasta linna arengus oli 1975, kui hakkas tööle suur Võhma Lihakombinaat, mis varustas lihatoodetega Eestit ja suurt osa endisest Nõukogude Liidust. Kujunes Võhma äärelinn ja ehitati kortermajad. Kombinaadi sulgemine 1996 oli Võhmale tõsine löök. Sealtpäele on linn võidelnud, tasapisi on tekkinud uusi töökohti ja paranenud elukvaliteet. Võhma alev sai linnaks 1993.

Võhma was first mentioned 1583 by the name of Wechma, although the settlement only began to develop during the last decades of the 19th century. When the Tallinn to Viljandi railway line opened in 1900, Võhma changed fast and became an agricultural, commerce and business centre. A second transformation came in 1975 with the opening of the giant Võhma Meat Processing Factory serving Estonia and the rest of the Soviet Union, which required new suburbs of houses and apartment blocks. Its closure in 1996 was a severe blow to Võhma. Since then the town has fought back, steadily diversifying into a variety of businesses and improving the quality of life of its citizens. Võhma formally became a town in 1993.

1 Jaamast välja tulles pööra vasakule Spordi tänavale.
 Turn left from the station on Spordi.
 265m >

Võhma jaam avati 1900. Paremalt üle Kauba tänava ristmiku on Võhma Vaba Aja Keskus. Maja on ehitatud 1930. aastatel, enne teist maailmasõda asusid siin Võhma Majandusühisus ja Võhma Ühispank, nõukogude ajal kooperatiivi tööstuskaupade kauplus ja postkontor.

Kui lähened Tartu tänavale, näed teisel pool teed endist Võhma ühispiimatilutuse telliskivihoonet. Võhma ühispiimatilutus asutati 1912, hiljem spetsialiseeruti või tootmisele. Meierei taga töötas veski, kus valmistati erinevaid jahusorte. Paremalt Tartu tänav 3 maja juures on suurepärane aed, mis on avatud Võhma linna päevade ja Võhma sügislaada ajal.

The railway station opened in 1900. On your right, just beyond the junction with Kauba, is Võhma Leisure-time Centre. Built in the 1930s, initially it housed the Võhma Economic Society and Bank, which helped to develop local enterprise. During the Soviet period it became a large non-food shop with a post office.

As you reach Tartu Street across the road is the former dairy. Võhma Milk Society was established 1912, but later specialised in butter production. Behind the dairy a grain mill operated, producing all kinds of flour. Tartu 3 on your right is a fine private garden, open during the town's Võhma Days and autumn fair.

2 Pööra vasakule ja mine üle raudtee.

Turn left over the railway crossing.

60m >

Suur maja teisel pool raudteed on endine Võhma linnahaigla hoone. Maja on ehitatud 1938 - 1939 elumajaks. Kümne voodikohaga haigla kolis hoonesse 1945. Haigla suleti 1970. aastate keskel, ambulatoorium töötas 1990. aastate alguseni, mil perearstipunkt kolis Kalevi tänavale. Praegu on hoone eravalduses.

The large house on the other side of the railway is the former Võhma Hospital, built in 1938 - 1939 as a dwelling house. The hospital took over in 1945, initially with ten beds. It closed in the mid-1970s, although a surgery continued until the early 1990s before moving to Kalevi Street. The building is now once again in private ownership.

3 Pööra vasakule Raudtee tänavale.

Turn left along Raudtee (railway) Street.

220m >

4 Hoidu paremale Rukkilille tänavale.

Fork right into Rukkilille (cornflower).

85m >

5 Hoidu rajale vasakul. See on Mooni tänav, mis muutub jalgrajaks.

Fork left on to an unsurfaced track, Mooni (poppy). This becomes a footpath with a former railway siding to the left.

281m >

Lähened endisele Võhma Lihakombinaadile. Tolle aja kohta modernne hoone ehitati 1972 - 1975. Hiilgeaegadel leidis lihakombinaadis rakendust üle 800 inimese. Võhma muutus monofunktsionaalseks asulaks, siia käidi tööle ka kaugemalt. Toodang varieerus subproduktidest sültide, pasteedi ja suitsuvorstideni. Enam kui pool toodangust eksporditi itta. Pärast Nõukogude Liidu kokkukukkumist ja Eesti Vabariigi taastamist langes ära suur osa Venemaa turust ja oluliselt muutus ka Eesti põllumajandus. Kombinaadi tootmine seiskus märtsis 1996, tööta jäid sajad inimesed. Olukord oli drastiline ja paar nädalat hiljem avati linnas supiköök.

Šokist ülesaamiseks kulus Võhmal aastakümneid, oluliselt vähenes linnakese elanike arv. Praegu konstrueeritakse ja toodetakse endistes kombinaadi hoonetes puitmaju ja saunu, müüakse puitu, valmistatakse metalltooteid.

You are approaching the former Võhma Meat Processing Factory (Lihakombinaat). The modern factory was built 1972 - 1975 as one of the largest such plants in Estonia, eventually employing over 800 people. Võhma became almost a one-industry town. The workforce was mostly local, but employees migrated from further afield too. The production varied from raw meat fillets to sausages and patés. More than a half of the production was exported to Russia. After the collapse of the Soviet Union, most of the Russian market dropped away, and Estonian agriculture was totally changed. The factory went bankrupt in 1996, leaving hundreds of local people out of work. Within a few weeks a soup kitchen had to be opened for them.

It has taken decades to overcome this crisis, during which time the number of inhabitants has dropped considerably. There are several businesses now operating in the site, producing architect-designed wooden homes and saunas, selling timber and making metal products.

6 Kui jõuad endise vabriku piirdeaiani, pööra vasakule, mine üle kombinaadi endise raudtee, jõuad väravate ette. Mine edasi, piirdeaed jääb paremale. Suvel võib rada olla kinni kasvanud.

When you come to the factory perimeter fence, turn left across the former railway in front of some gates. Continue with the fence on your right. The path may be overgrown at the height of summer.

180m >

7 Pööra paremale Raudtee tänavale.

Turn right into Raudtee.

102m >

8 Mine mööda Raudtee tänavat ja hoidu vasakule. Rada viib üle raudtee.

Follow Raudtee round to the left, and fork left on to a grass path to the railway crossing.

113m >

9 Mine üle raudtee.

Cross the railway.

36m >

Kunagi oli siin Tallinn-Viljandi maantee raudteeülesõidukoht. Kui linna sissesõit hakkas toimuma läbi Tartu tänava, suleti ohutusnõudeid arvestades sinne ülesõidukoht.

The main Viljandi to Tallinn road once crossed the railway at this point. After the Võhma by-pass was built, and the town accessed it along Tartu Street, the road crossing was closed as a safety measure.

10 Pööra paremale, rada viib läbi pargi.

Turn right across the park.

182m >

Siia on Eesti Vabariik 100 raames istutatud sada tamme.

Around you are one hundred oak trees, planted to celebrate one hundred years of the Estonian Republic in 2018.

11 Mine edasi mööda Pärna tänavat.
Continue straight on into Pärna (lime tree).
228m >

Järgmisel 1,5 kilomeetril varieerub 1950.-60. aastate hoonestus. Vaatamata tööstuslikule pärandile on Võhma suures osas aedlinn.

For the next 1.5kms. there are a variety of 1950 - 1960s private houses. In spite of its industrial heritage, Võhma is still largely a garden town.

12 Pööra vasakule Kase tänavale.
Turn left in to Kase (birch).
115m >

13 Pööra vasakule Kastani tänavale.
Turn left in to Kastani (horse chestnut).
295m >

14 Pööra paremale Laiale tänavale.
Turn right in to Lai (broad).
117m >

15 Pööra vasakule Koidu tänavale. Koidu läheb üle Aia, siis Aasa tänavaks.
Turn left in to Koidu. This becomes Aia (garden), and finally Aasa.
803m >

Tänav on palistatud põetud puudega. Paremale, Veski tänavale jäävad lasteaed ja kool. Aasa tänaval on Võhma ainuke kirik, Jehoova tunnistajate kunigriigi saal. Eestis on 55 jehoova tunnistajate kogukonda ligikaudu 4 000 järgijaga.

One of the pleasant features of this area is the pollarded lime trees that line the streets on both sides. Along Veski on the right are Võhma's school and kindergarden. The building on the right in Aasa is Võhma's only church, belonging to the Jehovah's Witnesses, a Christian, millenarian faith with 55 congregations and around 4,000 adherents in Estonia.

There has been an initiative in Võhma to remove the Russian versions of street names, whilst retaining the traditional blue, metal street signs. This was done simply by painting out the Russian names. You can see examples on the houses at the junction of Aia, Lille and Aasa.

16 Pööra paremale Tooma tänavale.
Turn right in to Tooma
25m >

17 Pööra vasakule Tervise tänavale.
Turn left in to Tervise (health).
135m >

18 Kui jõuad autoparklasse, mine mööda pearada. Algul pöörab rada vasakule, siis kaardub paremale metsa alla.
When you reach the car park, follow the main path to the left. This path curves

rightwards in the woods.

334m >

Oled piknikukohtade ja pinkidega varustatud Võhma terviserajal.

You are on the Võhma Health Trail, with picnic tables and benches.

19 Sirge rajaga ristmikule jõudes pööra paremale.

When you reach a junction with a straight track turn right.

182m >

See rada ühendas Võhmat Lubjaahju raba, järvede ja metsadega linnast läänes. Nüüdseks on rajast saanud Raba tänav. Kui on soovi uurida Lubjaahju raba rada, siis pööra Tooma tänavalt vasakule ja varsti uuesti vasakule Raba tänavale. Rabajärvedeni on 1,5 kilomeetrit (punkt 20), tagasi tuleb tulla sama teed mööda. Lubjaahju rabas lõigati turvast. Turbatootmine allutati 1960. aastatel lihakombinaadile, sest seda vajati katlamaja kütteks. Õlikütte tulekuga tööstuslik kütteturba tootmine lõpetati.

This track once linked Võhma with the Lubjaahju (lime kiln) lakes and bogs, and the forest to the west of the town. It has been replaced by a modern road, Raba. If you are interested in exploring the tracks in the Lubjaahju area, turn left at Tooma, and shortly after left into Raba. The raba and lakes are 1.5kms from 20, but you have to walk the same route out and back. Lubjaahju bog was for a decade a source of peat for heating the meat factory. It was supplanted by oil heating in the 1960s and industrial peat production ceased.

20 Kui oled tagasi Tooma tänaval, siis pööra paremale.

Back at Tooma, turn right.

385m >

21 Kui oled ületanud Kalevi tänava (vasakul), siis Tooma t.7 maja vastas pööra vasakule. Rada viib üle muruplatsi.

After passing Kalevi on your left, opposite the entrance to Tooma 7, turn left on a path across the grass.

91m >

Raja ääres seisis Nõukogude-aegne teise maailmasõja mälestuskivi. Venemaa sissetungi tulemusel Ukrainasse eemaldati memoriaal sügisel 2022.

A Soviet Second World War memorial stone stood on the right of the path until 2022. It was removed when Russia invaded Ukraine.

22 Mine edasi Õuna tänavale.

Continue straight on into Õuna (apple).

63m >

Siin on kortermajade elanike aiamaad.

Nearby flat owners have their garden plots in this area.

23 Pööra vasakule Lille tänavale.

Turn left in to Lille (flower).

126m >

24 Pööra paremale Kalevi tänavale.

Turn right in to Kalevi.

307m >

Korterimajad püstitati algselt Võhma Lihakombinaadi ehitajatele, hiljem kombinaadi töötajatele. Lihakombinaadil oli oma ehitusjaoskond, mis varustas töötajaid elamispinna.

These flats were built initially for those constructing the new meat processing factory, and later became homes for the workforce. The Meat Production Factory had its own building department, and was responsible for housing development for its workers.

25 Viimasest korterimajast möödudes hoidu paremale, mine üle platsi laste mänguväljaku ees.

Shortly after the last block of flats, fork right across the area in front of a children's playground.

56m >

26 Pööra paremale Veski tänavale.

Turn right in to Veski (mill).

164m >

Vasakul, Veski tänav 2 on Võhma kõige eklektilisem maja, ehitatud uue vabaduse õhinas.

On your left you pass Võhma's most eclectic building, Veski 2. It's no surprise that this amazing home was built after the end of Soviet building standardisation.

27 Pööra paremale Tallinna tänavale.

Turn right in to Tallinna.

155m >

Tallinna 17 hoone on ehitatud 1909, apteek on siin tegutsenud enam kui sajandi.

*Apteegist edasi bussijaamas on tasuline tualett **WC**. Kolmapäeviti töötab bussijaama platsil turg. Teisel pool teed on linna suuremad kauplused. Paremal on 1939. aastal ehitatud ajalooline Võhma tuletõrjehoone, 1950.-60. aastail töötas majas söökla, hiljem lasteaed ja kooli algklassid. Praegu on hoones Võhma muuseum ja saab külastada tuletõrjetorni, võtme saab valla teenusekeskusest samas majas (vasakul).*

Tallinna 22 on Võhma vanemaid maju, ehitatud ajal, mil Võhma oli hajaküla Tallinn - Viljandi maantee ääres. Uus hoone Silla ja Tallinna tänava nurgal (Tallinna 11a) on Võhma sotsiaalmaja.

*Tallinna 17 on your left was built in 1909, and has been a pharmacy for over a century. There is a toilet at the bus station beyond the pharmacy **WC**. A market is held here on Wednesdays. Across the road are the town supermarkets. On your right is the historic 1939 fire service building, now housing Võhma Museum. The building also served as a kindergarten and primary school, and at one time during the Soviet period as the*

Võhma Söökla (canteen). Ask for the key to the museum and fire tower at the office on the left of the building.

Tallinna 22 is one of the oldest houses in Võhma, dating from when it was a scattered village along the main Viljandi to Tallinn road. The new building at the junction with Silla (Tallinna 11a) is sheltered housing.

28 Pööra vasakule Kauba tänavale.
Turn left in to Kauba (goods).

300m >

Siin sisened Võhma äri- ja tööstuskvartalisse, mis tekkis ja arenes pärast raudtee alevisse jõudmist. Paremalt on 1929 asutatud Võhma Eksporttapamaja vana hoone. Loomi toodi Võhmaste Kesk-Eestist ja kaugemaltki. Toodeti peekonit, sinki, vorste, konserve, tehti lihapirukaid. Tapamaja avas esinduskauplused Tallinnas ja Viljandis, toodangut eksporditi Inglismaale ja koguni USAsse. Asutati seafarm, korraldati näitusi, anti nõu ja püüti aretada sobivat seatõugu. Sigu müüdi Saksamaale, sugusigu isegi Nõukogude Liitu. 1935 asutati karusloomafarm Navestisse. Rebaseid toideti tapamaja ülejääkidega. Siin töötas lihakombinaat kuni 1975, mil alustas uutes hoonetes Raudtee tänaval. Vaata punkt 5.

Samal tänaval osaliselt vanades hoonetes, osaliselt uutes töötavad praegu mitmed ettevõtted - valmistatakse kvaliteetseid mahlu, reklaammaterjale ja küünlaid. Siin on ka Võhma katlamaja, mis soojendab kortermaju, ja uisuväljak.

Täna lõpus on ka Võhma kohvik, pakutakse kohapeal valmistatud toitu ja küpsetisi. Kohvik on avatud esmaspäevast laupäevani 10-16 (telefon 539 60649).

Võhma Küünlavabrik on tuntud ka kui Valgusevabrik. Saksamaalt ja Šveitsist tulnud ettevõtjad alustasid Võhmas küünalde tegemisega linna kõige raskematel aegadel 1990. aastate lõpul. Ettevõtjate missioon oli luua parem töö- ja elukeskkond. Vabriku poes pakutakse küünlaid ja kingitusi, avatud iga päev. Vaata valgusevabrik.ee. Vabriku kõrval on pisike loomaaed. Kirbuturul leiab midagi kasulikku ja kindlasti saab nostalgiaelamuse. Võhma on linn, kus hooned, mööbel, kodukaup, erinevad materjalid, riided leiavad taaskasutust.

Here you enter the other industrial and business area of the town, which developed after the railway arrived. Over to the right was the large Võhma Export Abattoir, established in 1929. Animals were brought in from across central Estonia, and further afield. The enterprise produced bacon, ham, sausages, pies and tinned meat, opened shops in Viljandi and Tallinn, and exported to England and even the USA. A pig farm was established, and exhibitions organised with the aim of breeding better pigs. Livestock pigs were sold to Germany, and breeding stock to the Soviet Union. In 1935 a fur farm was established in nearby Navesti. The foxes were fed with scraps from the meat factory. The meat factory continued here until the far larger meat processing plant opened in Raudtee in 1975 -see 5.

Further down Kauba on the right are several new businesses, some partly in old buildings, including a quality juice drink producer, a marketing materials company and a candle factory. There are also a power plant that heats the town's blocks of flats, and an ice rink. Quiet Võhma is a busy place!

Towards the end of the street on the right are the Võhma Kohvik coffee shop, the candle factory shop, and the large Kirbuturg second hand shop. Võhma Kohvik offers home-made food and cakes, and is open Monday to Saturday 10 - 16 (539 60649). Võhma candle factory is known as Valgusevabrik (light factory). A German-Swiss couple set up the business in the difficult times of the late 1990s, with a mission to create better living and working conditions. The candle factory shop is open daily, offering a wide range of candles and gifts (valgusevabrik.ee). There is also a mini-zoo nextdoor to the shop. The Kirbuturg (flea market) second-hand shop is packed with the useful, the unexpected and plenty of nostalgia! Võhma has become a town that recycles buildings, materials, furniture, clothes...

29 Pööra vasakule Spordi tänavale (5,52 km).

Turn left in to Spordi, and continue to the station (5.52 km).

113m >

Jaama tänaval on veel üks kohalik äri. Jaama 7 endises raudteehotellis on väike hubane käsitöösalong ja pood. Mall teeb siin fantaasiarikkaid ja värvikaid asju, kasutades sageli teise ringi materjale. Jaama tänaval oli 20. sajandi algul palju tegevust - eri aegadel töötasid siin kauplused, kondiitri- ja pagariärid, lihakarn, juuksur, töökojad, osteti kohalikelt kokku põllumajandussaadusi.

One more local business is worth visiting, a hundred metres up Jaama on the right. In her cosy shop, once the railway hotel, Mall creates a colourful selection of clothes and bags from recycled textile materials. In the early 20th century Jaama Street was a busy area with shops, including a bakery, butcher and hairdresser, workshops, and where wholesalers bought produce from local people.